

ΚΑΜΕ

ΜΕΙΩΝΩ - ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩ
ΑΝΑΚΥΚΛΩΝΩ - ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΩ

Οδηγός μείωσης απορριμμάτων, επαναχρησιμοποίησης και ανακύκλωσης με διαλογή στην πηγή για μαθητές/τριες

ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

για τον Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία

Τίτλος Έργου: Μειώνω - Επαναχρησιμοποιώ - Ανακυκλώνω - Κομποστοποιώ στον Δήμο Δέλτα - "Κ.Α.Μ.Ε."

Πλαίσιο Υλοποίησης: ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ 2020 - ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ **Χρηματοδότηση:** ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ Προϋπολογισμός του έργου: 49.955,00€

Δικαιούχοι: ΑΝΤΙΓΟΝΗ – Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για τον Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία (Συντονιστής), Οικολογική Κίνηση ν. Θεσσαλονίκης (Εταίρος), Δήμος Δέλτα (Εταίρος)

Έκδοση: «ΑΝΤΙΓΟΝΗ- Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για το Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία»

Διεύθυνση: Πτολεμαίων 29Α, ΤΚ 54630, Θεσσαλονίκη

Τηλέφωνο: 2310 285688

e-mail: info@antigone.gr

Συγγραφείς: Τάνια-Μαρία Γκουζούμα και Αθηνά Μοτσιοπούλου

Ημερομηνία Δημοσίευσης: 31.12.2021

Προλογικό σημείωμα

Ο παρόν εκπαιδευτικός οδηγός συγγράφηκε από την «ΑΝΤΙΓΟΝΗ-Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για τον Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία» με τη συνεργασία των εκπαιδευτριών Αθηνά Μοτσιοπούλου και Τάνια-Μαρία Γκουζούμα στο πλαίσιο του έργου «Μειώνω-Επαναχρησιμοποιώ-Ανακυκλώνω-Κομποστοποιώ στον Δήμο Δέλτα» με ακρωνύμιο «Κ.Α.Μ.Ε.», που υλοποιείται στο πλαίσιο του Χρηματοδοτικού Προγράμματος: «ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ 2020-ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ». Σκοπό του έργου αποτελεί η ευαισθητοποίηση της μαθητικής κοινότητας και του ευρύτερου κοινού, ώστε να επιτευχθεί η ενεργή συμμετοχή τους στις προσπάθειες για τη μείωση και την ορθολογική διαχείριση των οικιακών αποβλήτων στον Δήμο Δέλτα ενόψει δημιουργίας Πράσινου Σημείου στην περιοχή.

Ο παρόν οδηγός απευθύνεται σε μαθητές και μαθήτριες Δ΄ - ΣΤ΄ δημοτικού και επιδιώκει την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση τους για το ζήτημα των απορριμμάτων. Αποτελείται από δύο ενότητες: το «Θεωρητικό Μέρος» και τις «Δραστηριότητες». Ο οδηγός μπορεί να αξιοποιηθεί και από παιδιά μικρότερων τάξεων, ωστόσο σε αυτή την περίπτωση προτείνεται η επεξεργασία του υλικού με την υποστήριξη κάποιου/ας μεγαλύτερου/ης.

Περιεχόμενα

Θεωρητικό Μέρος

Το πρόβλημα των απορριμμάτων σε αριθμούς!	σελ. 6
Διάρκεια ζωής απορριμμάτων	σελ. 8
Η ιστορία ενός πλαστικού μπουκαλιού	σελ. 10
Επικίνδυνα Απόβλητα	σελ. 15
Τι κάνουμε λάθος;	σελ. 16
Πώς μπορώ να βοηθήσω;	σελ. 18
Πώς ανακυκλώνω σωστά;	σελ. 22
Κομποστοποίηση	σελ. 26

Δραστηριότητες

Βρες τη θέση του!	σελ. 30
Zero Waste πυραμίδα	σελ. 32
Δες το αλλιώς!	σελ. 34
ZERO WASTE περιήγηση	σελ. 36
Βλέπω μπροστά	σελ. 42
Αν μας μιλούσε...	σελ. 44
Ας δημιουργήσουμε	σελ. 45
Το σταυρόλεξο των απορριμμάτων	σελ. 50
Λύσεις για τη δραστηριότητα «Βρες τη θέση του»	σελ. 52
Λύσεις για το σταυρόλεξο	σελ. 53
Βιβλιογραφία	σελ. 54
Εικόνες	σελ. 57

Το πρόβλημα των απορριμμάτων σε αριθμούς!

- Μέχρι το 2050, ο ωκεανός θα περιέχει περισσότερα πλαστικά παρά ψάρια (*Alessi et al., 2018*).
- Το 1/3 της παγκόσμιας παραγωγής της τροφής σπαταλιέται ή χάνεται (*FAO and International Food Waste Coalition, 2018*).
- Ο μέσος Ευρωπαίος πολίτης παράγει σχεδόν μισό τόνο αστικών αποβλήτων το χρόνο (*Eurostat Statistics Explained, 2020*).
- Η ποσότητα πλαστικού που έχει παραχθεί μεταξύ 1950-2017 αντιστοιχεί σε έναν τόνο πλαστικού για κάθε κάτοικο του πλανήτη (*ο Άτλας του Πλαστικού, 2021*).
- Η ποσότητα των πλαστικών αποβλήτων που καταλήγουν στη θάλασσα, ισοδυναμεί με το άδειασμα ενός απορριμματοφόρου το λεπτό (*ο Άτλας του Πλαστικού, 2021*).
- Ο άνθρωπος καταναλώνει κάθε εβδομάδα μέσω της τροφής και του νερού 5g πλαστικού, όσο δηλαδή μία πιστωτική κάρτα (*ο Άτλας του Πλαστικού, 2021*).
- Στις Η.Π.Α.:
 - κάθε χρόνο παράγονται σκουπίδια που αρκούν για να γεμίσουν μία μακριά σειρά από απορριμματοφόρα, τα οποία θα μπορούσαν να περικυκλώσουν τον ισημερινό της Γης σχεδόν 6 φορές
 - απορρίπτονται 3.200 πλαστικές σακούλες ανά δευτερόλεπτο (*Miller & Spoolman, 2018a*).

Δεν είχα ιδέα ότι παράγουμε
τόσα πολλά σκουπίδια! Αν δεν
προσέξουμε ο πλανήτης μας
θα μεταμορφωθεί σε έναν
τεράστιο σκουπιδότοπο!

Διάρκεια ζωής απορριμμάτων

Έχει αναρωτηθεί ποτέ πόσος χρόνος χρειάζεται για να διαλυθούν τα σκουπίδια μας;

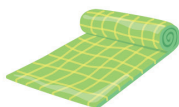
Χαρτοπετσέτα
2-3 εβδομάδες

Χαρτί με πλαστική
επίστρωση
5 χρόνια

Ύφασμα
βαμβακερό
1-5 μήνες

ύφασμα νάilon
30-40 χρόνια

τενεκεδάκια
κονσέρβας **50-100
χρόνια**

πλαστικές σακούλες
20 χρόνια

λαστιχένια σόλα
παπουτσιού
50-80 χρόνια

πάνες μωρών
μίας χρήσης
450 χρόνια

πλαστικό μπουκάλι
έως και 1000 χρόνια
(ανάλογα με το πλαστικό)

αποσίγαρα
1-2 χρόνια

γυάλινα μπουκάλια
πάνω από **1000 χρόνια**

κουτί αλουμινίου
80-200 χρόνια

φλούδα πορτοκαλιού
2-5 εβδομάδες

πλαστικό καλαμάκι
200 χρόνια

πλαστική
οδοντόβουρτσα
500 χρόνια

- ➔ Ποια υλικά θεωρείς ότι διαλύονται δυσκολότερα;
- ➔ Τι θα μπορούσαμε να κάνουμε για να μην καταλήξουν σε κάποια χωματερή ή στη θάλασσα;

Το ήξερες ότι πριν από λίγο καιρό βρέθηκε στην παραλία της Θεσσαλονίκης γλαστική συσκευασία γάλακτος από το 1980!

Πηγή εικόνας: (Σκάι, 2021)

Η ιστορία ενός πλαστικού μπουκαλιού

Τι γίνεται προτού φτάσει σε εμάς:

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

Απαιτούνται:

Φυσικοί πόροι

(νερό, ορυκτά καύσιμα
π.χ. πετρέλαιο)

ΜΕΤΑΦΟΡΑ

Απαιτούνται:

Φυσικοί πόροι

(ορυκτά καύσιμα)

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Εξάντληση φυσικών πόρων

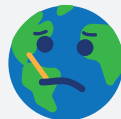
Αν συνεχίσουμε να καταναλώνουμε με τον ίδιο ρυθμό, τα αποθέματα του άνθρακα θα εξαντληθούν σε 115 χρόνια, ενώ το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο σε 50 (Ritchie, 2017).

Το 11 % του παγκόσμιου πληθυσμού δεν έχει πρόσβαση σε νερό (WHO & UNICEF, 2017).

Επιδείνωση της κλιματικής αλλαγής

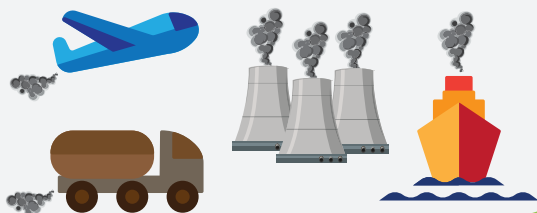

εργοστάσια ➔ εκλύουν
μεταφορικά ➔ αέρια του
μέσα ➔ θερμοκητίου

Οι μετακινήσεις ευθύνονται για το 1/5 των παγκόσμιων εκπομπών CO₂ (Ritchie, 2020).

Ρύπανση νερού και ατμόσφαιρας

Τι γίνεται αφού το χρησιμοποιήσουμε;

Χωματερή = Χώρος Ανεξέλεγκτης Απόθεσης Απορριμμάτων = ΧΑΔΑ

➔ ένας χώρος όπου συσσωρεύονται τα σκουπίδια χωρίς καμία μέριμνα

✗ είναι ο χειρότερος τρόπος διαχείρισης των απορριμμάτων

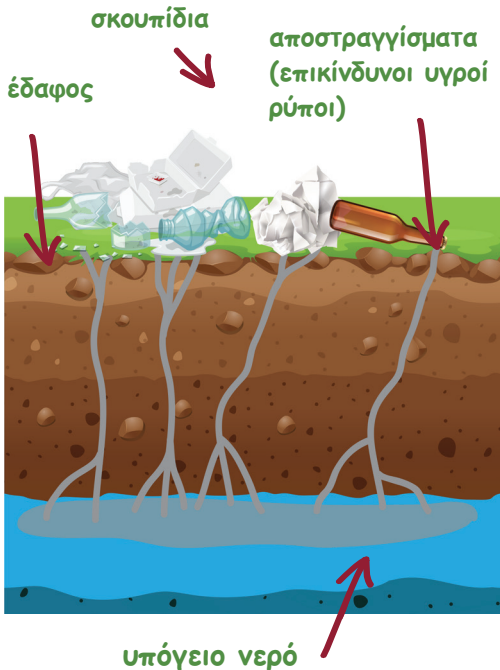
Τι προκαλεί;

- πυρκαγιές από εύλεκτα αέρια
- μετάδοση μολυσματικών ασθενειών
- ρύπανση νερού και εδάφους
- θαλάσσια ρύπανση

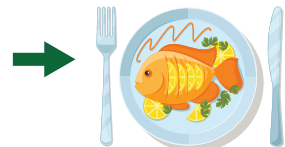

από ζώα και έντομα που αναζητούν τροφή στα σκουπίδια

Το ήξερες ότι τα σκουπίδια μπορούν να καταλήξουν ... στο πιάτο μας; Για ρίξε μια ματιά στην παρακάτω ιστορία.

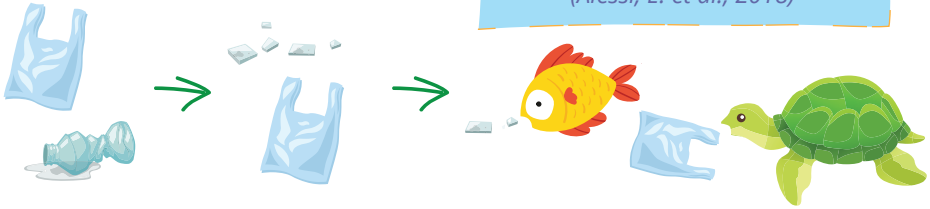
οι ρύποι καταλήγουν σε ποτάμια, λίμνες και θάλασσα

Το ήξερες ότι πολλοί θαλάσσιοι οργανισμοί τρώνε πλαστικό, νομίζοντας ότι είναι η τροφή τους, με αποτέλεσμα να αρρωσταίνουν ή να πεθαίνουν;

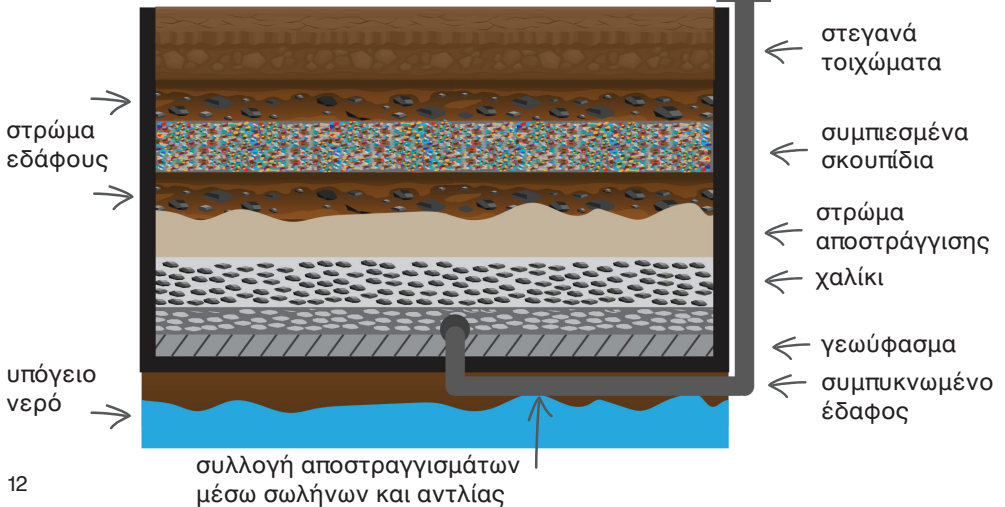
το 90% των θαλασσο-
πουλιών έχουν κάποιο
κομματάκι πλαστικού
στο στομάχι τους
(Alessi, E. et al., 2018)

ΧΥΤΑ: Χώρος Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων

- Τα απορρίμματα συμπιέζονται σε λεπτές στρώσεις και θάβονται μέσα στη γη
- Χρησιμοποιούνται ειδικά τοιχώματα για να ελαχιστοποιούνται οι διαρροές
- Συλλέγονται τα αποστραγγίσματα

Λιγότεροι ρύποι
"ξεφεύγουν"
στο περιβάλλον

Ποια από τις παρακάτω εικόνες απεικονίζει μια χωματερή (ΧΑΔΑ) και ποια έναν ΧΥΤΑ;

Πηγή εικόνας: (Arro, 2010)

.....

.....

για να απαντήσεις σωστά, διάβασε τις σελίδες 11, 12

Ανακύκλωση

Σωστά! Τα απορρίμματα καταλήγουν σε ειδικά εργοστάσια, όπου μετά από κατάλληλη επεξεργασία, προκύπτουν νέα προϊόντα. Ωστόσο για αυτή την επεξεργασία απαιτείται ενέργεια και φυσικοί πόροι.

Η ανακύκλωση είναι ένας από τους καλύτερους τρόπους διαχείρισης απορριμμάτων.

Δηλαδή, υπάρχει καλύτερη λύση από την ανακύκλωση;

Μα φυσικά! Δεν είναι προφανές; Η ανακύκλωση και ο ΧΥΤΑ είναι τρόποι διαχείρισης των απορριμμάτων. Δεν θα ήταν καλύτερο όμως να μην παράγουμε καθόλου σκουπίδια;

Δηλαδή όλα αυτά θα είχαν αποφευχθεί αν έπινα νερό από το μεταλλικό παγούρι μου;

Κάπως έτσι!

Επικίνδυνα Απόβλητα

Το ήξερες ότι υπάρχουν επικίνδυνα απόβλητα; Τα επικίνδυνα απόβλητα είναι αντικείμενα, υλικά ή ουσίες που μπορούν να βλάψουν το περιβάλλον, τα ζώα και την ανθρώπινη υγεία.

Ποια είναι τα επικίνδυνα απόβλητα;

- βιομηχανικά απόβλητα, νοσοκομειακά απόβλητα, χρησιμοποιημένα ορυκτέλαια, ειδικής κατηγορίας χημικά προϊόντα (π.χ. φυτοφάρμακα), ραδιενεργά απόβλητα και τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού (όπως οι υπολογιστές και τα κινητά μας)!

Γνωρίζεις ότι υπάρχουν επικίνδυνα απόβλητα μέσα στο σπίτι σου, καθώς και στα προσωπικά σου αντικείμενα;

Επικίνδυνα απόβλητα στη σχολική σου τσάντα

- διορθωτικά υγρά (σβηστικά),
- ορισμένοι μαρκαδόροι,
- ορισμένες κόλλες

Επικίνδυνα απόβλητα στο σπίτι σου

- Καθαριστικά αποχέτευσης, τουαλέτας, παραθύρων κ.ά.
- Χρώματα, βαφές, λούστρα, βερνίκια, διαλυτικά βαφής
- Μπαταρίες
- Παρασιτοκτόνα, ζιζανιοκτόνα, τρωκτικοκτόνα

Απόβλητο είναι κάτι που ο κάτοχος του απορρίπτει ή θέλει να απορρίψει ή είναι υποχρεωμένος από τον νόμο να απορρίψει.

Είναι σημαντικό να προτιμούμε προϊόντα φιλικά προς το περιβάλλον και τον άνθρωπο!

Τι κάνουμε λάθος;

Ο τρόπος που παράγουμε, διανέμουμε και καταναλώνουμε προϊόντα και υλικά οδηγεί σε πλήθος «άχρηστων» πραγμάτων, με άλλα λόγια σε παραγωγή αποβλήτων.

Αυτό συμβαίνει διότι η παραγωγική διαδικασία είναι έτσι:

ΓΡΑΜΜΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Εικόνα 1, Πηγή: (Σωτηρόπουλος, 2019)

Ενώ θα έπρεπε να είναι κάπως έτσι:

Εικόνα 2, Πηγή: (Σωτηρόπουλος, 2019)

Το ήξερες ότι ορισμένα προϊόντα κατασκευάζονται επίτηδες κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να χαλάνε σύντομα, για να αναγκαστούμε να αγοράσουμε καινούργια; Η πρακτική αυτή είναι πολύ συχνή στους υπολογιστές και στα κινητά μας! Αναρωτιέσαι γιατί μπορεί να συμβαίνει κάτι τέτοιο; Μα για το κέρδος των μεγάλων εταιρειών φυσικά!

Έχεις σκεφτεί ποτέ ότι για τη φύση τίποτα δεν είναι άχρηστο; Μόνο ο άνθρωπος παράγει σκουπίδια! Αν θέλουμε να μειώσουμε τα σκουπίδια μας, θα πρέπει ο τρόπος παραγωγής μας να μιμηθεί τις κυκλικές διαδικασίες της φύσης. Θα πρέπει, δηλαδή, να ακολουθήσουμε ένα μοντέλο κυκλικής οικονομίας, όπως μας δείχνει η εικόνα 2.

Πώς μπορώ να βοηθήσω;

- ➔ Το ζήτημα των απορριμμάτων αφορά τον καθένα και την καθεμία από εμάς! Όλοι και όλες μπορούμε να βοηθήσουμε!
- ➔ Στο παρακάτω σχήμα θα δεις ποια βήματα πρέπει να ακολουθήσεις για να βοηθήσεις στη λύση του προβλήματος!
- ➔ Προσοχή όμως! Ξεκίνα από το πάνω μέρος του σχήματος. Μην ξεχνάς πως ο στόχος μας είναι να μειώσουμε τα σκουπίδια που παράγουμε!

- 1) **Άρνηση:** Αρνήσου να αγοράσεις προϊόντα που δεν χρειάζεσαι πραγματικά.
- 2) **Μείωση:** Χρησιμοποίησε λιγότερα προϊόντα.
- 3) **Επαναχρησιμοποίηση:** Χρησιμοποίησε ξανά. Επισκεύασε, αντάλλαξε, σκέψου διαφορετικούς τρόπους χρήσης, απέφυγε τα προϊόντα μίας χρήσης.
- 4) **Ανακύκλωση:** Ανακύκλωσε, αγόρασε προϊόντα που κατασκευάζονται από ανακυκλώσιμα υλικά.
- 5) **Κομποστοποίηση:** Φτιάξε το δικό σου λίπασμα, κάνε κομποστοποίηση.

Δηλαδή, θα μπορούσαν
να βοηθήσουν και τα
παιδιά στη μείωση των
σκουπιδιών;

Μα φυσικά! Με μικρές
αλλά σημαντικές αλλαγές
στην καθημερινότητά μας!
Ορίστε μερικές ιδέες!

.... μερικές ιδέες!

Για το κολατσιό στο σχολείο ή στο πικ-νικ!

Τέρμα πια οι συσκευασίες, τα αλουμινοχαρτα και οι μεμβράνες περιτυλίγματος!

> Βάλε το φαγητό/κολατσιό σου σε δοχείο φαγητού!

Τέρμα τα πλαστικά μπουκάλια μίας χρήσεως

> μην ξεχνάς το παγούρι σου!

Πλαστικά καλαμάκια και ποτήρια μίας χρήσεως τέλος!

> Εφοδιάσου με μεταλλικό καλαμάκι και ποτήρι πολλαπλών χρήσεων!

Σε έστειλαν οι γονείς σου για ψώνια:

Πες αντίο στις πλαστικές σακούλες!

> Πάρε μαζί σου επαναχρησιμοποιούμενες πάνινες τσάντες.

Τρόφιμα σε πλαστική συσκευασία; Ευχαριστώ δεν θα πάρω!

> Αγόρασε τα φρούτα και τα λαχανικά σου χύμα, σε δικά σου επαναχρησιμοποιούμενα σκεύη και τσάντες! Για τα προϊόντα που δεν μπορείς να αποφύγεις τις συσκευασίες, προτίμησε χάρτινες, γυάλινες ή μεταλλικές συσκευασίες.

Βαρέθηκες τα παιχνίδια ή τα ρούχα σου;

Μην τα πετάξεις!

> Χάρισε τα σε φίλες και φίλους ή σε κάποιον/α που τα έχει ανάγκη!

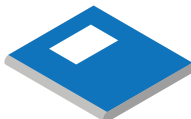

Πάρτι γενεθλίων; Χρόνια σου πολλά!

Αντί για πλαστικά μπαλόνια, φτιάξε γιρλάντες και στολίδια από χαρτί!

Η σχολική χρονιά τελείωσε, αλλά τα τετράδια όχι;

Κράτησε τα τετράδια! Οι κενές τους σελίδες μπορούν να χρησιμεύσουν ως πρόχειρο για την επόμενη σχολική χρονιά!

Πώς ανακυκλώνω σωστά;

Εμείς, στην οικογένεια μου, κάνουμε ανακύκλωση!

Μπράβο! Ανακυκλώνετε όμως σωστά;

Πλαστικό

μπουκάλια νερού, συσκευασίες από σαμπουάν, κεσεδάκια γιαουρτιού, αφρόλουτρα και απορρυπαντικά, πλαστικές σακούλες κ.ά.

Χαρτί και Χαρτόνι

συσκευασίες από γάλα, μπισκότα, δημητριακά, πίτσα, ζάχαρη, χυμό, συσκευασίες από ηλεκτρικές συσκευές κ.ά.

Μέταλλα (αλουμίνιο και λευκοσίδηρος)

κουτάκια από αναψυκτικά, συσκευασίες από κονσέρβες κ.ά.

Γυαλί

Γυάλινα βάζα, μπουκάλια αναψυκτικών και ποτών κ.ά.

Μέχρι στιγμής, η ανακύκλωση των παραπάνω υλικών γίνεται στους μπλε κάδους. Ωστόσο, σύντομα θα δημιουργηθούν **Πράσινα Σημεία**, δηλαδή ειδικοί χώροι όπου θα μπορείς να κάνεις ανακύκλωση με **διαλογή στην πηγή***.

*Ανακύκλωση με διαλογή στην πηγή σημαίνει ότι μπορείς να ανακυκλώνεις την κάθε κατηγορία ανακυκλώσιμων σε ξεχωριστό κάδο!

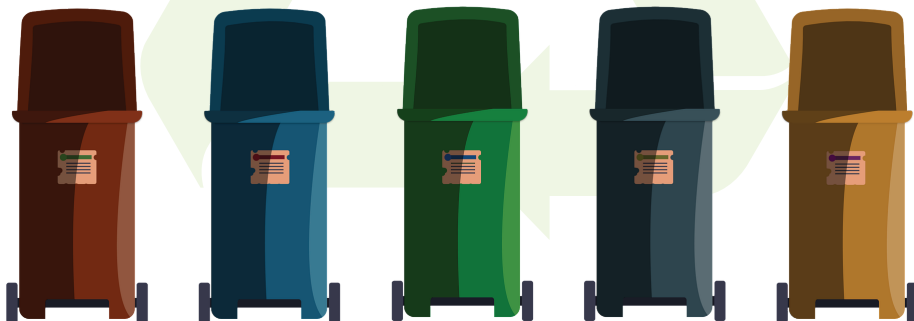
Τα ανακυκλώσιμα υλικά τοποθετούνται όλα μαζί στον μπλε κάδο.

Πηγή εικόνας: (Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης, χ.χ.)

Ανακύκλωση με διαλογή στην πηγή:
Η κάθε κατηγορία ανακυκλώσιμων συλλέγεται ξεχωριστά!

Τι ΔΕΝ μπορώ να ανακυκλώσω;

(για τους μπλε κάδους)

- X πλαστικές βούρτσες, πλαστικές οδοντόβουρτσες, καλαμάκια, πλαστικά μαχαιροπίρουνα, γάντια
 - X παιχνίδια, κούκλες
 - X παπούτσια, παντόφλες, ρούχα, πάνες μίας χρήσης, ρολόγια, αξεσουάρ
 - X μαύρες πλαστικές συσκευασίες
 - X σελοτέιπ, στυλό, φωτογραφίες
 - X φάρμακα, ξυραφάκια
 - X ξύλινα αντικείμενα, γλάστρες, στρώματα, έπιπλα
 - X χαρτί κουζίνας, χαρτί υγιείας
- ➔ Αυτά μπορούμε να τα κομποστοποιήσουμε!
Ρίξε μια ματιά πιο κάτω, στην κομποστοποίηση!

Τι πρέπει να προσέξω;

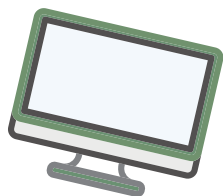
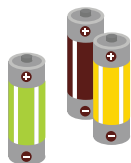

- Πλένω καλά τις συσκευασίες, ώστε να μην έχουν υπολείμματα.
- Δεν πετώ τα ανακυκλώσιμα μέσα σε δεμένες σακούλες, τα ρίχνω χύμα στον κάδο.
- Δεν σκίζω τα χαρτοκιβώτια, αλλά τα διπλώνω για να μην πιάνουν πολύ χώρο.
- Δεν πετώ σπασμένα γυαλιά.
- Δεν σκίζω το χαρτί σε μικρά κομματάκια. Μεμονωμένα χαρτιά με μέγεθος μικρότερο του A4, δεν ανακυκλώνονται.
- Δεν ανακυκλώνω λαδωμένες χάρτινες συσκευασίες (π.χ. λαδωμένο κουτί πίτσας).
- Προσέχω την ετικέτα στον κάδο ανακύκλωσης. Η ετικέτα μου δίνει πληροφορίες για το είδος των υλικών που μπορώ να ανακυκλώσω.

Ακόμη, μπορώ να ανακυκλώσω:

- **Ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά απόβλητα** (όπως μπαταρίες, κινητά, υπολογιστές, ηλεκτρικές συσκευές, λάμπες κ.ά).

➔ Ανακυκλώνονται σε καταστήματα που πωλούν ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά είδη, σε αλυσίδες σουπερ-μάρκετ, σε συγκεκριμένα δημοτικά σημεία όπως δημαρχεία, ΚΕΠ και ΚΑΠΗ, σε Πράσινα Σημεία. Επίσης, όταν πρόκειται για ογκώδεις συσκευές (π.χ. ψυγεία), μπορούμε να συνεννοηθούμε απευθείας με τον Δήμο για τη συλλογή τους.

- **Τηγανέλαια:** το ήξερες ότι τα λάδια από το μαγείρεμα μπορούν να ανακυκλωθούν (σε ειδικούς κάδους) για να χρησιμοποιηθούν αργότερα ως καύσιμα;

Προσοχή!
Τα ηλεκτρικά/ηλεκτρονικά απόβλητα και τα τηγανέλαια δεν μπαίνουν στους μπλε κάδους!

Πηγές: (Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης, χ.χ.), (ΕΣΣΔΑ-ΕΣΣΔΕΑ, 2020), (Frantzis & Associates Ltd and BlackForest Solutions GmbH, 2020), (ΕΟΑΝ, 2015), (Ανακύκλωση Συσκευών Α.Ε., χ.χ.), (Τηγανέλαια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης, χ.χ.), (WWF, 2020)

Κομποστοποίηση

Η **κομποστοποίηση** είναι η ανακύκλωση οργανικών απορριμμάτων μέσω της αποσύνθεσης.

Οργανικά απορρίμματα

προέρχονται από ζωντανούς οργανισμούς και αποσυντίθενται (δηλαδή λιώνουν) εύκολα

κομποστοποίηση

κομπόστ (λίπασμα)

το τελικό προϊόν της διαδικασίας

Το ήξερες ότι τα μισά από τα απορρίμματα που πετάμε είναι οργανικά; (ΕΣΔΑ-ΕΣΔΕΑ, 2020)

Φαντάσου πόσο θα μειωνόταν ο όγκος των σκουπιδιών μας με την κομποστοποίηση...

Τι βάζω στον κάδο κομποστοποίησης;

✓
Ξερά υπολείμματα κήπου: Ξερά φύλλα, χόρτα και μικρά κομματάκια ξύλου

χλωρά υπολείμματα κήπου: χορτάρι, κοπριά, βρύα κ.ά

άχυρο, πριονίδια, ροκανίδια, χαρτί (και χαρτί κουζίνας ή υγείας), εφημερίδα, χαρτόνι

φυτικά υπολείμματα τροφών: φρούτα, λαχανικά, ψωμί, μακαρόνια κ.ά.

τσόφλι αυγού σε μικρά κομματάκια

φακελάκια τσαγιού, υπολείμματα και φίλτρα του καφέ

✗
μη οργανικά υλικά: πλαστικό, γυαλί, αλουμίνιο, λευκοσίδηρος κ.ά

ζωικά προϊόντα: Υπολείμματα από κρέας, λίπη, γαλακτοκομικά προϊόντα, ψάρια, κόκκαλα

περιττώματα από σαρκοφάγα ζώα (π.χ. γάτα, σκύλος, πουλιά)

φυτά που ραντίστηκαν με εντομοκτόνα ή άρρωστα φυτά

Προσοχή!

Ό,τι μπαίνει μέσα στον κάδο κομποστοποίησης πρέπει να είναι καλά τεμαχισμένο σε μικρά κομματάκια!

Δραστηριότητες

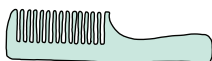

Βρες τη Θέση του!

Παρακάτω βλέπεις ορισμένα προϊόντα ή υλικά. Πότε ολοκληρώνεται ο κύκλος ζωής τους; Σε ποια από τις ακόλουθες κατηγορίες πιστεύεις ότι ταιριάζουν καλύτερα; Στην ανακύκλωση, στην επαναχρησιμοποίηση, στην κομποστοποίηση ή στον κάδο απορριμμάτων; Αντιστοίχησε κάθε εικόνα με την κατάλληλη κατηγορία.

Πλαστικό μπουκάλι

Πλαστική
βούρτσα μαλλιών

Πλαστική
οδοντόκρεμα

ανακύκλωση

μεταλλικό
μπουκάλι

Χάρτινο κουτί
δημητριακών

Φλούδα
μπανάνας

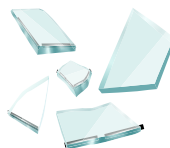
κομποστοποίηση

Χαλασμένη
τοστιέρα

Χαρτί τουαλέτας

Σπασμένα
γυαλιά

Γυάλινο μπουκάλι

Τσόφλι αυγού

Μεταλλικό
δοχείο φαγητού

κάδος απορριμμάτων

Μπαταρία

Κομμένο γρασίδι

Παλιά
μπλούζα

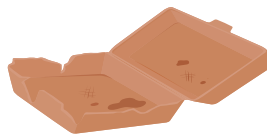

πάνινη τσάντα
για ψώνια

επαναχρησιμοποίηση

Φακελάκι τσαγιού

Λαδωμένο κουτί
πίτσας

πεσμένα φύλλα

μεταλλικό καλαμάκι

Zero waste πυραμίδα

Πρόληψη - μείωση

Ρίξε μια ματιά στα πράγματα που βρίσκονται στο δωμάτιο σου. Υπάρχουν ανάμεσα τους αντικείμενα-παιχνίδια ή ρούχα που έχεις χρησιμοποιήσει ελάχιστα ή έχεις αγοράσει χωρίς να τα χρειάζεσαι πραγματικά;

Αν ναι, ονομάτισε μερικά από αυτά.

Επαναχρησιμοποίηση

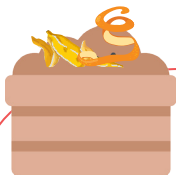
Μπορείς να σκεφτείς δύο προϊόντα πολλαπλών χρήσεων που θα σε βοηθήσουν να μειώσεις τα σκουπίδια σου και να αποφύγεις τα προϊόντα μίας χρήσης; Γράψε ή ζωγράφισε τα προϊόντα που σκέφτηκες.

Ανακύκλωση

Αν ήθελες να βοηθήσεις κάποιο/α φίλο ή φίλη σου ώστε να αποφύγει τα λάθη στην ανακύκλωση, τι συμβουλές θα του/της έδινες; Μπορείς να πάρεις ιδέες από τις σελίδες 18-20.

Κομποστοποίηση

Ποια υλικά από τα γεύματα που έφαγες χθες μπορούν να κομποστοποιηθούν; Ζωγράφισε τα δίπλα από τον κάδο κομποστοποίησης που βλέπεις παρακάτω.

Δες το αλλιώς!

Πόσες διαφορετικές χρήσεις μπορείς να σκεφτείς για τα παρακάτω αντικείμενα; Τι θα μπορούσες να κάνεις με αυτά αντί να τα πετάξεις όταν παλιώσουν/χαλάσουν;

Σου προτείνουμε να βάλεις ένα χρονόμετρο για 1' και να σημειώσεις όσες πιο πολλές εναλλακτικές χρήσεις μπορείς δίπλα από κάθε αντικείμενο!

Γυάλινο βάζο

Παλιά μπλούζα

Παλιά ρόδα αυτοκινήτου

Ρολό χαρτιού υγείας

Δες εδώ μερικές ιδέες επαναχρησιμοποίησης!

1

Αν ζωγραφίσεις ένα ρολό χαρτιού και το κολλήσεις σε ένα βότσαλο, θα έχεις μία καινούρια μολυβοθήκη!

Αν πάρεις ένα παλιό γυάλινο μπουκάλι και το διακοσμήσεις με μία κορδέλα, μπορείς να έχεις ένα βάζο για λουλούδια!

2

ZERO WASTE περιήγηση

Zero Waste=μηδενικά απορρίμματα/μηδενική σπατάλη. Έχεις σκεφτεί ποτέ πόσα σκουπίδια παράγουμε καθημερινά; Ακολούθησε μας σε μια zero waste περιήγηση για να εξερευνήσεις αν οι συνήθειες που ακολουθείτε με την οικογένειά σου συμβάλλουν στη μείωση των απορριμμάτων και σε έναν πιο καθαρό πλανήτη!

Υπάρχουν αρκετά πράγματα που μπορούμε να κάνουμε για να μειώσουμε τα απορρίμματα μας. Ας περιηγηθούμε σε διάφορες γωνιές του σπιτιού για να εξερευνήσουμε αντικείμενα και τρόπους που μπορούν να μας βοηθήσουν σ' αυτή την κατεύθυνση!

Ας ξεκινήσουμε από την κουζίνα.

Πριν ανοίξεις τα ντουλάπια, μπορείς να σκεφτείς πώς αγοράζετε τροφές όπως όσπρια, δημητριακά, ξηρούς καρπούς ή μπαχαρικά;

- A) συσκευασμένα σε πλαστική συσκευασία
- B) χύμα σε πλαστική σακούλα μίας χρήσεως
- Γ) χύμα σε δική μου επαναχρησιμοποιούμενη σακούλα/ δοχείο
- Δ) συσκευασμένα σε χάρτινη συσκευασία

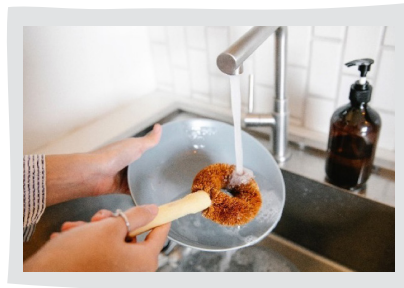

➔ Προτιμάμε να αγοράζουμε τα παραπάνω προϊόντα χύμα σε δικές μας επαναχρησιμοποιούμενες τσάντες ή δοχεία, ζητώντας να μας ζυγίσουν το καθαρό βάρος.

➔ Αν χρησιμοποιείς κι εσύ τις/τα δικές/α σου επαναχρησιμοποιούμενες/α σακούλες ή δοχεία, μπράβο σου! Το πιο πιθανό είναι ότι και στα ντουλάπια της κουζίνας σου θα υπάρχουν γυάλινα βαζάκια για την αποθήκευσή τους, αντί για συσκευασίες μίας χρήσεως!

Ας ρίξουμε τώρα μια ματιά στο νεροχύτη! Για το πλύσιμο των πιάτων χρησιμοποιείτε:

- A) σφουγγάρι λούφας
- B) το κλασικό πλαστικό σφουγγάρι
- Γ) βούρτσα με ξύλινη λαβή

- Αντί να πλένουμε τα πιάτα, με το κλασικό σφουγγάρι από πλαστικό, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε **πιο οικολογικές επιλογές, όπως μια βούρτσα με ξύλινη λαβή και φυσική τρίχα, ή φυσικό σφουγγάρι λούφας**, την οποία μπορούμε να καλλιεργήσουμε στο μπαλκόνι μας.

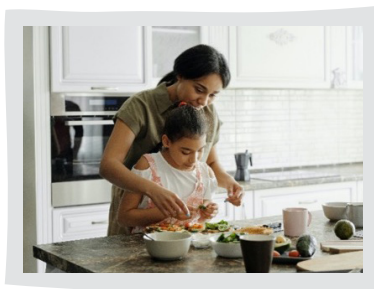

Για σκέψου τώρα, το μεσημεριανό ήταν πεντανόστιμο αλλά παρόλα αυτά περίσσεψε λίγο. Τί κάνεις;

- A) σκεπάζεις το πιάτο με πλαστική μεμβράνη για να το φας αργότερα
- B) το πετάς, δε σου αρέσουν τα περισσεύματα φαγητού
- Γ) το αποθηκεύεις σε επαναχρησιμοποιούμενο δοχείο φαγητού ή σκεπάζεις το πιάτο σου με ένα άλλο πιάτο ή κερομάντηλο για να το φας αργότερα

- Ήξερες ότι οι τεράστιες ποσότητες τροφής που φτάνουν στις χωματερές απελευθερώνουν αέρια του θερμοκηπίου και επηρεάζουν αρνητικά το κλίμα; Έτσι, το να πετάξεις τη μερίδα μαγειρεμένου φαγητού στον κάδο φαίνεται να μην είναι μια καλή επιλογή!

- Το καλύτερο που μπορείς να κάνεις είναι να αποθηκεύσεις το φαγητό σου σε κάποιο επαναχρησιμοποιούμενο δοχείο ή να το σκεπάσεις με κάποιο πιάτο ή κερομάντηλο για να το φας αργότερα.

Ας κατευθυνθούμε στο μπάνιο

Κοίταξε τη λαβή της οδοντόβουρτσας που χρησιμοποιείς.
Από τι υλικό είναι κατασκευασμένη;

A) από πλαστικό

B) από υλικά φυτικής προέλευσης (π.χ. μπαμπού)

➔ Ήξερες ότι ο μέσος άνθρωπος χρησιμοποιεί περίπου 300 οδοντόβουρτσες κατά τη διάρκεια της ζωής του (Borunda, 2019); Πολλές από αυτές καταλήγουν στους ωκεανούς.

! Η κοινή πλαστική οδοντόβουρτσα **ΔΕΝ** μπαίνει στους μπλε κάδους, γι αυτό **προτιμάμε οδοντόβουρτσες από υλικά φυτικής προέλευσης** όπως για παράδειγμα μία οδοντόβουρτσα από μπαμπού, που η λαβή της είναι βιοαποικοδομήσιμη.

Ρίξε μια μάτια στο σαπούνι των χεριών. Το αγοράζετε σε:

A) πλαστική συσκευασία

B) χάρτινη συσκευασία

➔ Χρησιμοποιώντας μπάρες σαπουνιού με χάρτινο περιτύλιγμα **αποφεύγουμε τις πλαστικές συσκευασίες** κι έτσι βοηθάμε στο να μειωθεί η πλαστική ρύπανση.

Ας πάμε τώρα στο υπνοδωμάτιο

Αν ανοίξεις την ντουλάπα του δωματίου και ρίξεις μια προσεκτική ματιά θα μπορούσες να πεις:

Α) Υπάρχουν πάρα πολλά ρούχα στη ντουλάπα μου που δεν φοράω σχεδόν ποτέ, κάποια αναρωτιέμαι κιόλας γιατί τα αγόρασα

Β) Έχω τα απαραίτητα ρούχα στην ντουλάπα μου. Συνήθως όταν θέλω να ανανεώσω την γκαρνταρόμπα μου ανταλλάσσω ρούχα με τις/τους φίλες/ους μου ή μοιράζομαι με τα αδέρφια μου

→ Γνωρίζεις ότι για να φτιαχτεί ένα καινούριο τζιν χρειάζονται περίπου 10.000 λίτρα νερό (United Nations, 2018);

→ Ή ότι η βιομηχανία της μόδας, δηλαδή η βιομηχανία που ασχολείται με την κατασκευή των ρούχων είναι η 2η στη σειρά που ρυπαίνει περισσότερο το περιβάλλον (Suraci, 2021);

→ Ή ακόμη ότι εκατομμύρια παιδιά αναγκάζονται να εργαστούν σε άθλιες συνθήκες στη βιομηχανία της μόδας (Gupta, V., Gupta, N., Chopra, 2015);

Μία καλή ιδέα λοιπόν είναι να χαρίσεις τα ρούχα που δεν σε χωράνε πλέον και να προτιμάς να φοράς μεταχειρισμένα αντί να αγοράζεις καινούρια.

Ας μεταφερθούμε στο δρόμο

Τι κάνεις όταν βγαίνεις μία βόλτα και θέλεις να πεις κάποιο ρόφημα στο χέρι;

Α) αγοράζω το ρόφημα από έξω

Β) ετοιμάζω το ρόφημα στο σπίτι και το παίρνω μαζί μου σε ένα επαναχρησιμοποιούμενο μπουκάλι θερμός

Γ) αγοράζω το ρόφημα από έξω αλλά ζητάω από τον/την υπάλληλο να το βάλει στο επαναχρησιμοποιούμενο ποτήρι μου

→ Ήξερες ότι στην Ελλάδα καταναλώνονται κάθε χρόνο περίπου 300 εκατομμύρια πλαστικά ποτήρια του καφέ, από τα οποία ελάχιστα ανακυκλώνονται;
(Greenpeace, ΣτοΠοτήριΜου)

Γι αυτό έχει σημασία να αποφεύγουμε τα ποτήρια μίας χρήσης, ιδίως τα πλαστικά.

Πηγαίνεις στο σχολείο:

- A) με το αυτοκίνητο
- B) με τα πόδια
- Γ) με αστική συγκοινωνία
- Δ) με ποδήλατο

Επιλέγοντας τρόπους μετακίνησης φιλικούς προς το περιβάλλον, όπως το περπάτημα ή το ποδήλατο, εξοικονομείς φυσικούς πόρους που θα χρησιμοποιούνταν για να παραχθεί η ενέργεια που χρειάζεται για τη μετακίνηση (π.χ. πετρέλαιο).

Τέλος, ας σκεφτούμε συνολικά

Πώς διαχειρίζεσαι τα σκουπίδια που παράγεις στο σπίτι ή έξω;

- A) ανακυκλώνω τις συσκευασίες και τα υλικά που είναι ανακυκλώσιμα και τα υπόλοιπα τα απορρίπτω στον κοινό κάδο απορριμμάτων
- B) απορρίπτω όλα τα σκουπίδια στον κοινό κάδο σκουπιδιών
- Γ) κομποστοποιώ τα υλικά που κομποστοποιούνται, ανακυκλώνω όσα πηγαίνουν στην ανακύκλωση και τα υπόλοιπα τα απορρίπτω στον κοινό κάδο απορριμμάτων
- Δ) προσπαθώ πρώτα να επαναχρησιμοποιώ και να μην αγοράζω πράγματα που δεν χρειάζομαι πραγματικά και έπειτα κάνω όλα τα παραπάνω

Όπως φαίνεται και στην zero waste πυραμίδα στη σελίδα 18 το σημαντικότερο πράγμα που μπορείς να κάνεις για να μειώσεις τα απορρίμματα σου είναι, πριν αγοράσεις κάτι, να ρωτάς τον εαυτό σου: «*το χρειάζομαι πραγματικά*»; Αν όχι, προτίμησε να μην το αγοράσεις. Ακόμη, πριν ανακυκλώσεις κάτι, βεβαιώσου ότι δεν μπορείς να το επαναχρησιμοποιήσεις ή να το χαρίσεις κάπου!

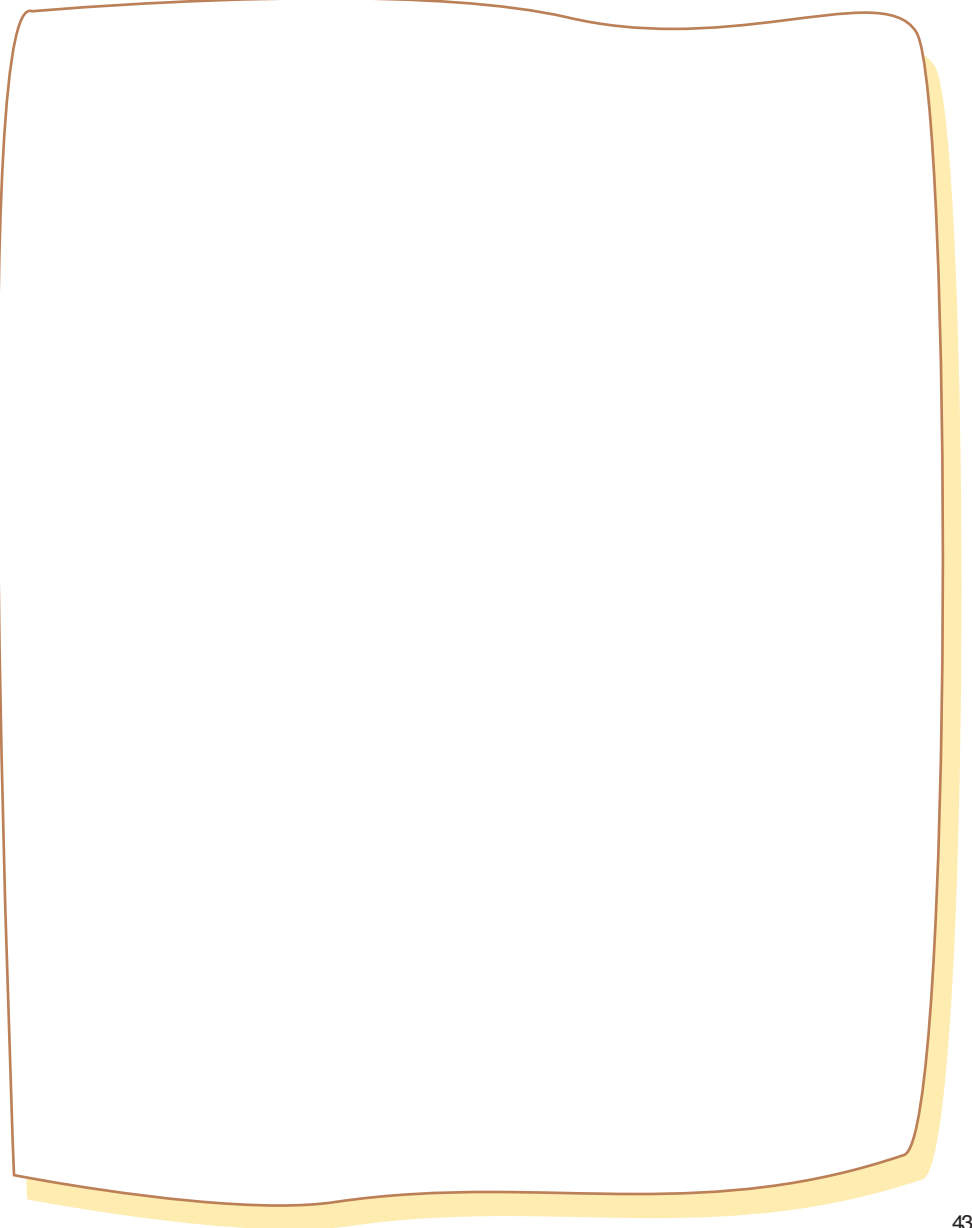
Βλέπω μπροστά

- ➔ Τι βλέπεις στην εικόνα;
- ➔ Πώς φαντάζεσαι ότι θα μοιάζει το μέρος της φωτογραφίας στο μέλλον;
- ➔ Τι σε κάνει να το πιστεύεις αυτό;

Σκέψου ότι φωτογραφίζεις το μέρος της εικόνας σε 50 χρόνια από τώρα. Πώς φαντάζεσαι ότι θα μοιάζει; Μπορείς να το ζωγραφίσεις στο παρακάτω πλαίσιο.

Αν μας μιλούσε...

- ➔ Αν τα θαλασσοπούλια (σαν αυτό της φωτογραφίας) μπορούσαν να μιλήσουν στους ανθρώπους, τι πιστεύεις ότι θα μας έλεγαν;
- Σκέψου, πώς είναι η καθημερινότητά τους;
- Τι κινδύνους αντιμετωπίζουν; *(Μπορείς να ρίξεις μια ματιά και στις σελ.10-12)*
- Πώς μπορεί να αισθάνονται;
- Με ποιους τρόπους μπορούν να τα προστατέψουν οι άνθρωποι;

**Συμπλήρωσε παρακάτω, τι θα μας έλεγε το θαλασσοπούλι;
Τα λόγια ενός θαλασσοπουλιού...**

Ας δημιουργήσουμε!

➔ Η επαναχρησιμοποίηση μπορεί να γίνει ένας πολύ δημιουργικός τρόπος για να μειώσουμε τα απορρίμματα μας!

Τι θα έλεγες να δώσεις ξανά ζωή σε μία παλιά μπλούζα μετατρέποντάς την σε ένα χταπόδι σαν αυτό της φωτογραφίας;

Έτσι, θα έχεις ένα ακόμη παιχνίδι ή ένα καινούριο διακοσμητικό για το δωμάτιο σου! Ακόμη, μπορείς να το χαρίσεις σε κάποιο φίλο ή φίλη σου!

Τί θα χρειαστείς:

Υλικά:

Μία παλιά μπλούζα (όσο πιο μεγάλο νούμερο, τόσο το καλύτερο)
1 ψαλίδι
1 κόλλα
2 κουμπιά (για μάτια)
1 κορδέλα (περίπου 80εκ μήκος και 1,5εκ φάρδος) ή εναλλακτικά κόψε 8 μικρές λωρίδες από τη μπλούζα (βλ. 4ο βήμα)

1ο βήμα

Ας ξεκινήσουμε! Πάρε το ψαλίδι και κόψε την μπλούζα σε τετράγωνο ή ορθογώνιο σχήμα. Το σχήμα της μπλούζας στη φωτογραφία έχει διαστάσεις περίπου 55X60.

2ο βήμα

Κόψε με το ψαλίδι την μπλούζα, δίνοντας της το σχήμα ενός σταυρού. Προσπάθησε να κόψεις όλες τις πλευρές περίπου ίσες. Τα κομμάτια της μπλούζας που περίσσεψαν κράτησε τα στην άκρη, γιατί θα τα χρειαστούμε αργότερα.

3ο βήμα

Έπειτα, κόψε με το ψαλίδι λωρίδες για να σχηματίσεις κρόσσια σε κάθε μία από τις τέσσερις πλευρές του σταυρού. Σε κάθε μία από τις πλευρές σχημάτισε 6 λωρίδες-κρόσσια, συνολικά δηλαδή 24 λωρίδες-κρόσσια.

4ο βήμα

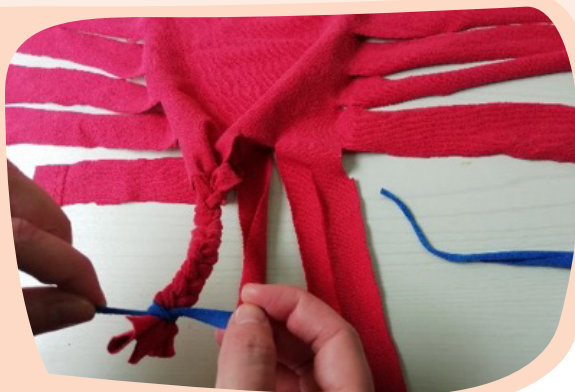
Πάρε την κορδέλα και κόψε την σε μικρότερα μέρη. Κόψε 8 μέρη (περίπου 8 εκατοστά το κάθε ένα) και άφησε τα στην άκρη. Αυτά τα μικρά κομμάτια κορδέλας θα χρειαστούν για να σταθεροποιήσεις αργότερα τις πλεξούδες που θα πλέξεις και θα αποτελέσουν τα πλοκάμια του χταποδιού.

Εμείς, για το χταπόδι της φωτογραφίας, αντί για κορδέλα, κόψαμε μπλε λωρίδες υφάσματος από το μανίκι μίας μπλούζας που είχε περισσέψει από προηγούμενη κατασκευή. Αν δεν έχεις κορδέλα, μπορείς να κόψεις 8 λεπτές λωρίδες υφάσματος από το κομμάτι της μπλούζας που φύλαξες πριν στην άκρη, 8 εκατοστών η κάθε μία.

5ο βήμα

Πάρε τρεις λωρίδες από τη μία πλευρά του σταυρού και άρχισε να πλέκεις με αυτές μία πλεξούδα. Αφού ολοκληρώσεις την πλεξούδα, πάρε ένα κομμάτι κορδέλας και δέσε το γύρω από την πλεξούδα για να σταθεροποιηθεί. Μπορείς να κάνεις και έναν κόμπο για καλύτερο αποτέλεσμα.

6ο βήμα

Πάρε τις επόμενες τρεις λωρίδες και δημιούργησε με αυτές μία ακόμη πλεξούδα. Ακολούθησε την ίδια διαδικασία. Θα χρειαστεί να κάνεις συνολικά 8 πλεξούδες. Στο τέλος, θα έχεις δημιουργήσει τα πλοκάμια και ένα στρόγγυλο «σακουλάκι» για το κεφάλι.

7ο βήμα

Τώρα θα χρειαστεί να πάρεις μέρος από το ύφασμα που είχε περισσέψει όταν έκοψες τη μπλουζα σε σχήμα σταυρού. Προσπάθησε με τα χέρια σου να σχηματίσεις με αυτό μια μικρή μπάλα, όπως στη φωτογραφία. Αυτή θα γίνει το κεφάλι του χταποδιού.

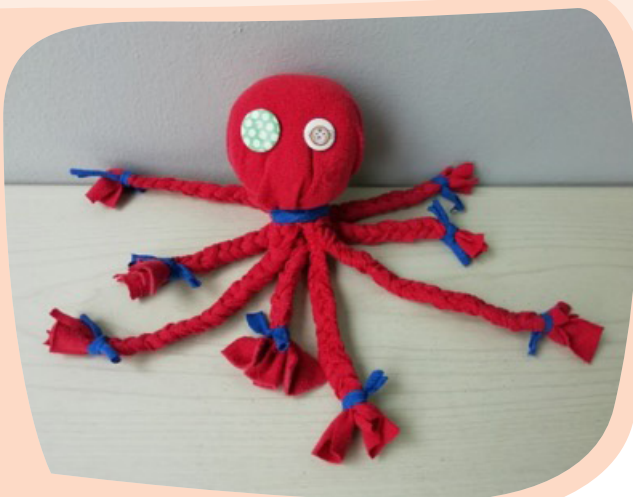
8ο βήμα

Έπειτα, τοποθέτησε τη μπάλα μέσα στο σακουλάκι για να σχηματιστεί το κεφάλι και δέσε το με το κομμάτι της κορδέλας που έχει περισσέψει. Το χταπόδι είναι σχεδόν έτοιμο.

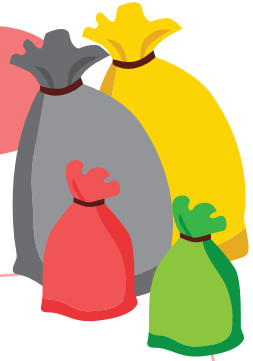

9ο βήμα

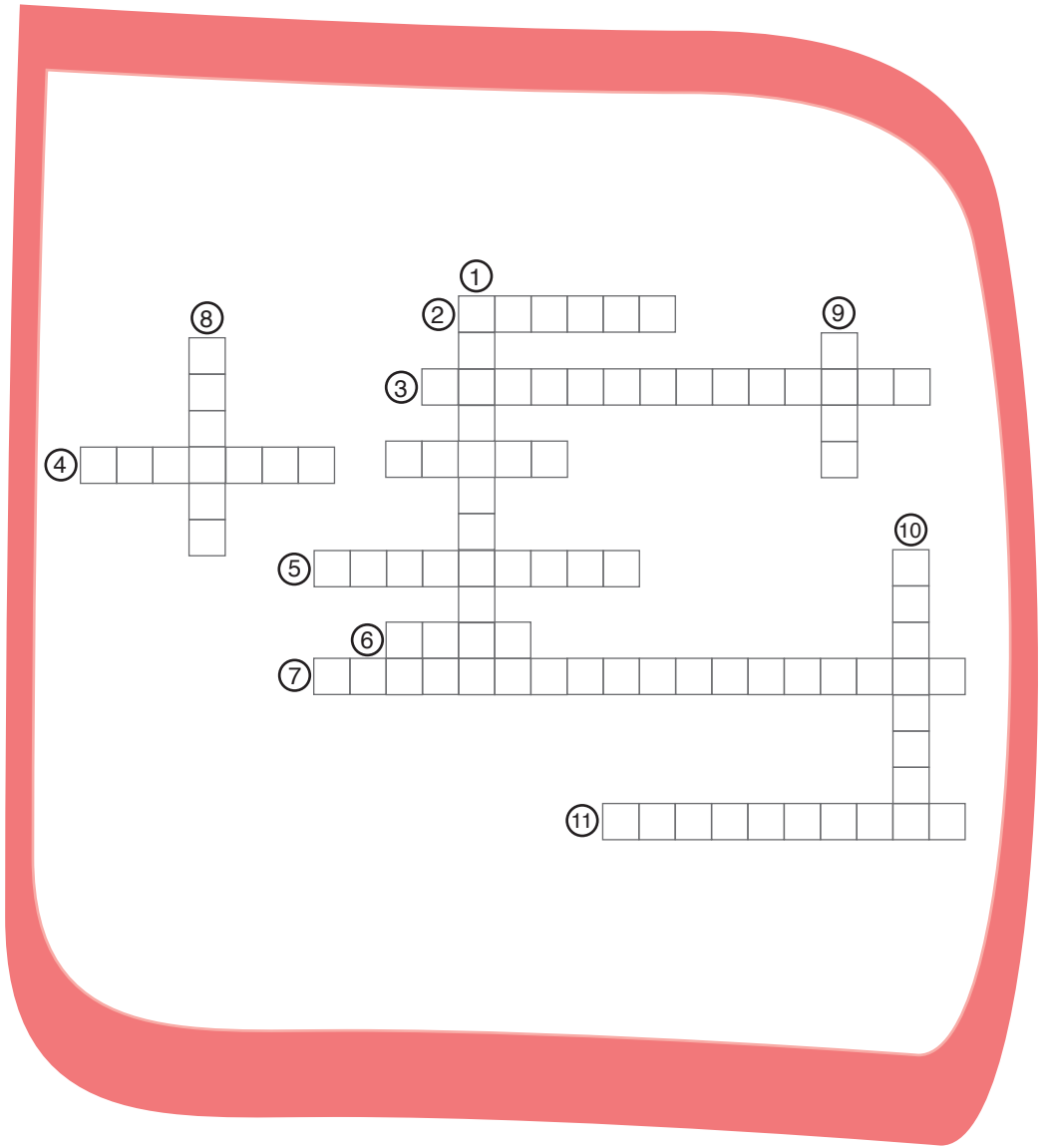
Πάρε τα δύο κουμπιά και κόλλησέ τα με την κόλλα στο κεφάλι, για να δημιουργήσεις τα μάτια του χταποδιού. Τώρα, το νέο σου φιλαράκι είναι έτοιμο για θαλάσσιες περιπέτειες!

Το σταυρόλεξο των απορριμμάτων Μπορείς να το λύσεις;

1. Λέγονται αλλιώς τα σκουπίδια.
2. Το καλύτερο πράγμα που μπορούμε να κάνουμε για να μειώσουμε τα σκουπίδια σύμφωνα με τη zero waste πυραμίδα είναι η...
3. Τι μπορούμε να κάνουμε με τα οργανικά απορρίμματα αντί να τα πετάξουμε στον κάδο σκουπιδιών;
4. Χρειάζονται για να παραχθεί ένα προϊόν (2 λέξεις)
5. Υλικό που μπορεί να ανακυκλωθεί.
6. Οργανωμένος χώρος στον οποίο θάβουμε τα απορρίμματα.
7. Είναι ένας τρόπος για να μειώσουμε τα απορρίμματά μας.
8. Μπορούμε να αντικαταστήσουμε την πλαστική σακούλα με μία...
9. Όταν πετάμε κάθε ανακυκλώσιμο υλικό σε ξεχωριστό κάδο ανακύκλωσης κάνουμε ανακύκλωση με διαλογή στην...
10. Πολλές φορές οι θαλάσσιοι οργανισμοί το μπερδεύουν με την τροφή τους και το τρώνε.
11. Μειώνοντας τα σκουπίδια, προστατεύω το...

Λύσεις από τη δραστηριότητα «Βρες τη θέση του»

Πλαστικό μπουκάλι: ανακυκλώνεται.

Πλαστική βούρτσα μαλλιών: δεν ανακυκλώνεται, την πετάμε στον κάδο απορριμμάτων.

Πλαστική οδοντόβουρτσα: ανήκει στα προϊόντα από πλαστικό που δεν ανακυκλώνονται, την πετάμε στον κάδο απορριμμάτων.

Μεταλλικό μπουκάλι: προσφέρεται για επαναχρησιμοποίηση.

Χάρτινο κουτί δημητριακών: ανακυκλώνεται. Φυσικά, πριν το πετάξεις στην ανακύκλωση θα μπορούσες να το επαναχρησιμοποιήσεις δημιουργικά π.χ. φτιάχνοντας χάρτινα σπιτάκια.

Φλούδα μπανάνας: κομποστοποιείται.

Χαλασμένη τοστιέρα: ανακυκλώνεται στους ειδικούς κάδους για ηλεκτρικές/ηλεκτρονικές συσκευές.

Χαρτί τουαλέτας: το πετάμε στον κάδο απορριμμάτων.

Σπασμένα γυαλιά: αν και το γυαλί ανήκει στα ανακυκλώσιμα υλικά, προτείνεται τα σπασμένα γυαλιά να τα πετάμε στον κάδο απορριμμάτων.

Γυάλινο μπουκάλι: ανακυκλώνεται, πριν όμως το τοποθετήσεις στον κάδο ανακύκλωσης ίσως θα μπορούσες να βρεις έναν τρόπο, ώστε να το επαναχρησιμοποιήσεις.

Τσόφλι αυγού: μπορεί να κομποστοποιηθεί.

Μεταλλικό δοχείο φαγητού: προσφέρεται για επαναχρησιμοποίηση.

Μπαταρία: ανακυκλώνεται στους ειδικούς κάδους περισυλλογής μπαταριών.

Κομμένο γρασίδι: προσφέρεται για κομποστοποίηση.

Παλιά μπλούζα: μια παλιά μπλούζα μπορεί να επαναχρησιμοποιηθεί π.χ. να γίνει ξεσκονόπανο.

Πάνινη τσάντα για ψώνια: επαναχρησιμοποιείται και είναι ένας καλός τρόπος να μειώσουμε τις πλαστικές σακούλες.

Πεσμένα φύλλα: μπορούμε να τα κομποστοποιήσουμε.

Φακελάκι τσαγιού: μπορούμε να το κομποστοποιήσουμε.

Λαδωμένο κουτί πίτσας: το λαδωμένο κουτί πίτσας, αν και χάρτινο, το πετάμε στον κάδο απορριμμάτων επειδή, τα λαδωμένα χαρτιά/χαρτόνια δεν ανακυκλώνονται.

Μεταλλικό καλαμάκι: προσφέρεται για επαναχρησιμοποίηση.

Λύσεις για το σταυρόλεξο

8 Π
Α
Ν

4 Φ Υ Σ Ι Κ Ο Ι

1 Α Ρ Ν Η Σ Η

2 Π

3 Κ Ο Μ Π Ο Σ Τ Ο Π Ο Ι Η Σ Η

Ρ

Π Ο Ρ Ο Ι

Ι

Μ

5 Α Λ Ο Υ Μ Ι Ν Ι Ο

Α

6 Χ Υ Τ Α

7 Ε Π Α Ν Α Χ Ρ Η Σ Ι Μ Ο Π Ο Ι Η Σ Η

9 Π
Γ
Η

10 Π
Λ
Α
Τ
Ι
Κ

11 Π Ε Ρ Ι Β Α Λ Λ Ο Ν

Βιβλιογραφία

Alessi, E. et al. (2018). *Αποφεύγοντας την παγίδα των πλαστικών. Σώζοντας τη Μεσόγειο από την πλαστική ρύπανση*. Rome: WWF.

Ανακύκλωση Συσκευών Α.Ε. (χ.χ.) *Ανακύκλωση Συσκευών Α.Ε. Ανακτήθηκε στις 01/12/21 από το σύνδεσμο: <https://www.electrocycle.gr/>*

ΑΝΤΙΓΟΝΗ (2020α). *Εκπαιδευτικός οδηγός για μαθητές/ριες για την ανακύκλωση και τη μείωση των απορριμμάτων*. Zero Waste Strategy: Methods and Implementation in Black Sea Basin. Ανακτήθηκε στις 02/12/2021 από: <https://bsbzerowaste.eu/wp-content/uploads/2020/11/D.T2.6.1-%CE%95%CE%BA%CF%80%CE%B1-%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%85%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%B-C%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%84%CE%AD%CF%82-%CE%BA-%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%AE%CF%84%CF%81%CE%B9%CE%B5%CF%82.pdf>

ΑΝΤΙΓΟΝΗ (2020β). *Εκπαιδευτικός οδηγός για γονείς για την ανακύκλωση και τη μείωση των Απορριμμάτων*. Ανακτήθηκε στις 02/12/2021 από το σύνδεσμο: <https://bsbzerowaste.eu/wp-content/uploads/2020/11/D.T2.6.3-%CE%95%CE%BA%CF%80%CE%B1%CE%B9%CE%B4%CE%B5%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CF%85%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%B3%CE%B9%CE%B1-%CE%B3%CE%BF%CE%BD%CE%B5%CE%AF%CF%82.pdf>

Borunda, A. (2019). How your toothbrush became a part of the plastic crisis. Ανακτήθηκε στις 01/12/2021 από: <https://www.nationalgeographic.com/environment/article/story-of-plastic-toothbrushes>

Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (χ.χ.). Ποιες συσκευασίες ανακυκλώνουμε. Ανακτήθηκε στις 01/12/2021 από: https://www.herrco.gr/polites/what_to_recycle/

Ελληνική Εταιρία Προστασίας της Φύσης (χ.χ.). *Ενδεικτικός χρόνος διάλυσης – αποσύνθεσης υλικών, αντικειμένων*. Ανακτήθηκε στις 01/12/2021 από: https://www.eepf.gr/images/fysi/chronoidialushsulikwn_2019.pdf

ΕΟΑΝ (2015). *Οδηγός Πράσινων Σημείων*. Ανακτήθηκε στις 01/12/2021 από: https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/legacy/Files/Perivallon/Diaxeirisi%20Apovlitwn/Odigoi_Meletes_Protypa/20200327_odhgos_prasinwn_simeiwon.pdf

ΕΣΔΑ-ΕΣΔΕΑ (2020). *Εθνικό Σχέδιο Διαχείρισης Αποβλήτων, συμπεριλαμβανομένων και των επικίνδυνων αποβλήτων, 2020-2030*. Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Ανακτήθηκε στις 02/12/2021 από: <http://www.opengov.gr/minenv/wp-content/uploads/downloads/2020/08/%CE%95%CE%A3%CE%94%CE%91-%CE%94%CE%99%CE%91%CE%92%CE%9F%CE%A5%CE%9B%CE%95%CE%A5%CE%A3%CE%97-6-8-2020.pdf>

Eurostat Statistics Explained. (2020, Ιούλιος). Municipal waste statistics. Ανακτήθηκε στις 21/10/2020 από Eurostat Statistics Explained: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Municipal_waste_statistics

Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο (2021, Φεβρουαρίου 16). Κυκλική οικονομία: χρησιμοποιήσε το ξανά! Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ανακτήθηκε στις 01/12/2021 από: <https://www.europarl.europa.eu/news/el/headlines/economy/20151201STO05603/kukliki-oikonomia-chrisimopoiise-to-xana>

Greenpeace: ΣτοΠοτήριΜου (χ.χ.). Ανακτήθηκε στις 02/12/2021 από: <http://www.stopotirimou.gr/>

Gowda, D. & Cook-Schultz, K (2018). *Safer School Supplies: Shopping Guide*. U.S. PIRG Education Fund.

Gupta, V., Gupta, N. & Chopra, M. (2015). Fashion industry: Labor behind the labor. r. *Internat. J. Appl. Home Sci.*, 2 (1&2), 54-59.

Heinrich-Böll-Stiftung (2021). *Ο Άτλας του πλαστικού. Στοιχεία και δεδομένα για τον κόσμο των συνθετικών πολυμερών*. Θεσσαλονίκη: Ίδρυμα Χάινριχ Μπελ.

HELMERA (χ.χ.). *Στερεά Απορρίμματα*. Ναυτίλοι της HELMERA. Ανακτήθηκε στις 01/12/2021 από: <https://www.helmeracadets.gr/gr/sea-human/threats/pollution/solid-waste>

Johnson, B. (2013). *Zero Waste Home: The Ultimate Guide to Simplifying Your Life by Reducing Your Waste*. New York: Scriener.

Ζαχαρίου, Α., Ιακώβου, Μ. και Κουνναμάς, Κ. (2017). *Ξανασκέψου το· το καλύτερο απόβλητο είναι αυτό που δεν παράχθηκε ποτέ: προσεγγίζοντας θεωρητικά το ζήτημα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων*. Λευκωσία: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. Ανακτήθηκε στις 02/12/2021 από: https://archeia.moec.gov.cy/sd/597/xanaskepsou_proseggizontas.pdf

Λοϊζίδης, Μ. (2014). *Οδηγός Οικιακής Κομποστοποίησης*. Κύπρος: ΑΚΤΗ Κέντρο Μελετών και Έρευνας. Ανακτήθηκε στις 02/12/2021 από τον σύνδεσμο: <http://www.akti.org.cy/publications/%ce%bf%ce%b4%ce%b7%ce%b3%ce%bf%cf%82-%ce%bf%ce%b9%ce%ba%ce%b9%ce%b1%ce%ba%ce%b7%cf%82-%ce%ba%ce%bf%ce%b-c%cf%80%ce%bf%cf%83%cf%84%ce%bf%cf%80%ce%bf%ce%b9%ce%b7%cf%83%ce%b7%cf%82/>

Miller, G.T. & Spoolman, S. E. (2018a). *Περιβαλλοντική Επιστήμη* (15η έκδ.). (Μ. Αγαμέμνων, Μετ.) Θεσσαλονίκη: Τζιόλα.

Miller, G.T. & Spoolman S.E (2018b). *Living in the Environment* (19th ed.). Boston: Cengage Learning.

Νόμος 4042/2012, άρθρο 11, Ποινική προστασία του περιβάλλοντος, Εφημερίς της Κυβερνήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΦΕΚ 24/Α/13-2-2012).

Ritchie, H. (2017). *How long before we run out of fossil fuels?*. Our World in Data. Ανακτήθηκε στις 26/11/2021 από: <https://ourworldindata.org/how-long-before-we-run-out-of-fossil-fuels>

Ritchie, H. (2020). *Cars, planes, trains: where do CO2 emissions from transport come from?*. Our World in Data. Ανακτήθηκε στις 26/11/2021 από: <https://ourworldindata.org/co2-emissions-from-transport>

Σκάι (2021, Ιούλιος 21). Θεσσαλονίκη: Βρέθηκε στην παραλία πλαστικό μπουκάλι γάλακτος από το 1980 (pics). ΣΚΑΪ. Ανακτήθηκε στις 01/12/2021 από: <https://www.skai.gr/news/environment/thessaloniki-vrethike-stin-paralia-plastiko-mpoukali-galak-tos-apo-to-1980-pics>

Suraci, O. (2012). The best-dressed polluter-Regulation and sustainability in the fashion industry. *Hastings Environmental Law Journal*, 27(2), 225-242.

Σωτηρόπουλος, Α. (2019). *Κυκλική Οικονομία: Ένα μοντέλο για Βιώσιμη Ανάπτυξη και Ευημερία*. ΕΝΑ. Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών. Ανακτήθηκε στις 05/11/2021 από: https://www.enainstitute.org/wp-content/uploads/2019/12/Kykliki_Oikonomia_ENA.pdf

Τερζής, Β. (2007). *Οδηγός ανακύκλωσης και κομποστοποίησης. Απλά και φυσικά*. Αθήνα: ΚΕΘΕΑ Παρέμβαση. Ανακτήθηκε στις 02/12/2021 από τον σύνδεσμο: <https://www.openbook.gr/odigos-anakyklwsi-kai-kompostopiisi/>

FAO and International Food Waste Coalition. (2018). *Do Good: Save Food! Education material package on food waste reduction in primary and secondary schools. For age group 4 (fourteen years up)*. Rome.

Frantzis, I. & Associates Ltd and BlackForest Solutions GmbH (2020). *Guide on separate collection of municipal waste in Greece*. Ανακτήθηκε στις 01/12/2021 από: https://ypen.gov.gr/wp-content/uploads/2021/09/Final-Report_A1.1_Separate_Collection_20200624_final.pdf

Τηγανέλαια Ανατολικής Μακεδονίας Θράκης (χ.χ.). Ανακύκλωση μαγειρικού λαδιού. Ανακτήθηκε στις 01/12/21 από: <https://tiganelaiailhellas.com.gr/>

UN Helps Fashion Industry Shift to Low Carbon. (2018, Σεπτέμβριος 6). Ανακτήθηκε στις 29/11/2021 από: <https://unfccc.int/news/un-helps-fashion-industry-shift-to-low-carbon>

World Health Organization (WHO) and the United Nations Children's Fund (UNICEF). (2017). *Progress on drinking water, sanitation and hygiene: 2017 update and SDG baselines*. Geneva: WHO & UNICEF. Ανακτήθηκε στις 25/11/2021 από: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/258617/9789241512893eng.pdf;jsessionid=C2ED2BAAD09F34047A6A710355A15972?sequence=1>

WWF (2020). *Οδηγός Αντικατάστασης και Ανακύκλωσης Πλαστικών*. Ανακτήθηκε στις 02/12/2021 από τον σύνδεσμο: https://wwfeu.awsassets.panda.org/downloads/wwf_guide_plastics.pdf

WWF Australia (2021, Ιουλίου 2). *The lifecycle of plastics*. WWF Australia. Διαθέσιμο διαδικτυακά: <https://www.wwf.org.au/news/blogs/the-lifecycle-of-plastics#gs.d6bznk>

Εικόνες

Οι εικόνες που περιέχει ο οδηγός προέρχονται από τους παρακάτω ιστοτόπους, οι οποίοι διαμοιράζουν εικόνες χωρίς δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας: <https://unsplash.com/>, <https://www.pexels.com/> <https://pixabay.com/>, <https://www.pxfuel.com/>

Εξαιρούνται οι εικόνες στις παρακάτω ενότητες:

- «Διάρκεια ζωής απορριμμάτων», σελ. 9:

Σκάι (2021, Ιούλιος 21). χ.τ.[Φωτογραφία]. Θεσσαλονίκη: Βρέθηκε στην παραλία πλαστικό μπουκάλι γάλακτος από το 1980 (pics). ΣΚΑΪ. Ανακτήθηκε στις 26/11/2021 από: <https://www.skai.gr/news/environment/thessaloniki-vrethike-stin-paralia-plastiko-mproukali-galaktos-aro-to-1980-pics>

- «Η ιστορία ενός πλαστικού μπουκαλιού», σελ. 13:

Arro, E. (2010). *Davao City Philippines* [Φωτογραφία]. Flickr. Ανακτήθηκε στις 20/12 από: <https://www.flickr.com/photos/350org/4383803773/in/photostream/>

- «Τι κάνουμε λάθος;», σελ.16:

Εικόνα 1: Σωτηρόπουλος, Α. (2019). *Σχηματική απεικόνιση του τρέχοντος γραμμικού μοντέλου παραγωγής και κατανάλωσης* [ψηφιακή εικόνα]. Κυκλική Οικονομία: Ένα μοντέλο για Βιώσιμη Ανάπτυξη και Ευημερία. ΕΝΑ. Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών. Ανακτήθηκε στις 05/11/2021 από: https://www.enainstitute.org/wp-content/uploads/2019/12/Kykliki_Oikonomia_ENA.pdf

Εικόνα 2: Σωτηρόπουλος, Α. (2019). *Σχηματική απεικόνιση του μοντέλου της Κυκλικής Οικονομίας* [ψηφιακή εικόνα]. Κυκλική Οικονομία: Ένα μοντέλο για Βιώσιμη Ανάπτυξη και Ευημερία. ΕΝΑ. Ινστιτούτο Εναλλακτικών Πολιτικών. Ανακτήθηκε στις 05/11/2021 από: https://www.enainstitute.org/wp-content/uploads/2019/12/Kykliki_Oikonomia_ENA.pdf

- «Πώς ανακυκλώνω σωστά;», σελ. 22:

Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (χ.χ.). (χ.τ.) [ψηφιακή εικόνα]. Ποιες συσκευασίες ανακυκλώνουμε. Ανακτήθηκε στις 01/12/2021 από: <https://www.herrco.gr/>

- «Δες το αλλιώς», σελ. 34 και «Ας δημιουργήσουμε», σελ. 45:

Οι φωτογραφίες προέρχονται από το αρχείο της οργάνωσης «ANTIGONH».

ΚΑΜΕ

ΜΕΙΩΝΩ - ΕΠΑΝΑΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΩ
ΑΝΑΚΥΚΛΩΝΩ - ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΩ

ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΚΕΝΤΡΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗΣ

για τον Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία

Δήμος
Δέλτα

ΑΝΤΙΓΟΝΗ | ΒΡΑΧΙΑ | ΘΑΛΑΣΣΑ | ΚΑΛΟΔΥΡΗ | ΚΟΜΙΝΑ
ΝΕΑ ΜΑΡΤΥΡΕΙΑ | ΝΕΑ ΜΑΥΡΑΡΑ | ΣΙΔΟΣ | ΧΑΛΚΙΣΤΡΑ

οικολογική κίνηση
θεσσαλονίκης

Τίτλος Έργου: Μειώνω - Επαναχρησιμοποιώ - Ανακυκλώνω - Κομποστοποιώ στον Δήμο Δέλτα - “Κ.Α.Μ.Ε.”

Πλαίσιο Υλοποίησης: ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ 2020 - ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 3: ΚΑΙΝΟΤΟΜΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΟΛΙΤΕΣ **Χρηματοδότηση:** ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ Προϋπολογισμός του έργου: 49.955,00€

Δικαιούχοι: ΑΝΤΙΓΟΝΗ – Κέντρο Πληροφόρησης και Τεκμηρίωσης για τον Ρατσισμό, την Οικολογία, την Ειρήνη και τη Μη Βία (Συντονιστής), Οικολογική Κίνηση ν. Θεσσαλονίκης (Εταίρος), Δήμος Δέλτα (Εταίρος)